

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **L. L.,** zastoupena JUDr. Matějem Šedivým, advokátem se sídlem Václavské náměstí 21, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 1. 2022, č. j. 1 Az 29/2021 – 47,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

III. Odměna a náhrada hotových výdajů advokáta JUDr. Matěje Šedivého **se určují** částkou 3400 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti (60) dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím ze dne 16. 4. 2021, č. j. OAM-12/ZA-ZA12-VL11-2021, žalovaný neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu u Městského soudu v Praze. Dne 28. 12. 2021 bylo městskému soudu doručeno podání žalobkyně nazvané zpětvzetí žaloby, ve kterém prostřednictvím svého právního zástupce uvedla, že „*tímto bere podanou žalobu zpět, neboť po uzavření sňatku s občanem ČR má zájem na legalizaci pobytu cestou povolení k přechodnému pobytu*“. Městský soud proto usnesením ze dne 5. 1. 2022, č. j. 1 Az

29/2021 – 47, řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného podle § 47 písm. a) s. ř. s. zastavil.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Žalobkyně (stěžovatelka) napadla dne 19. 1. 2022 usnesení městského soudu kasační stížností, přičemž jej považovala bez bližšího odůvodnění za nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky.

[4] Na výzvu Nejvyššího správního soudu stěžovatelka následně doplnila kasační stížnost dne 1. 3. 2022 a namítala, že může přehodnotit své stanovisko ohledně zpětvzetí žaloby, a to i po vydání usnesení o zastavení řízení. Stěžovatelka uvedla, že s ohledem na stávající politickou a bezpečnostní situaci v zemi původu ustoupila od původního záměru vycestovat na Ukrajinu, a přeje si, aby bylo v řízení pokračováno. Vzhledem k uvedenému stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti konstatoval, že stěžovatelka dala jasně najevo svou vůli v řízení dále nepokračovat, když vzala podanou žalobu zpět. Městský soud postupoval v souladu s vůlí stěžovatelky a platnou právní úpravou, když probíhající soudní řízení ukončil usnesením o jeho zastavení. Podle názoru žalovaného proto nelze konstatovat, že městský soud v řízení o žalobě dospěl k nesprávnému posouzení právní otázky. Žalovaný dále uvedl, že nezpochybňuje, že na Ukrajině došlo po zastavení soudního řízení k naprosto zásadní změně situace, avšak stěžovatelka má za těchto okolností možnost podat opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž se bude domáhat zohlednění aktuálních změn v zemi původu.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[6] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného usnesení městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastnicí řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[7] Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[8] V této věci Nejvyšší správní soud posuzuje otázku, zda je možné „odvolat" zpětvzetí žaloby proti rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany v situaci, kdy se následně zásadním způsobem změnila bezpečnostní situace na Ukrajině. Tato otázka dosud nebyla plně řešena judikaturou Nejvyššího správního soudu, proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[9] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného usnesení městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené usnesení městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 47 písm. a) s. ř. s. soud řízení usnesením zastaví, vzal-li navrhovatel svůj návrh zpět. Podle § 37 odst. 4 s. ř. s. může navrhovatel vzít svůj návrh zcela nebo zčásti zpět, dokud o něm soud nerozhodl.

[11] Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 27. 9. 2007, č. j. 4 Azs 82/2007 – 43 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), vyslovil, že „*odvolání zpětvzetí žaloby vyjádřené v kasační stížnosti proti usnesení, jímž bylo na základě tohoto zpětvzetí řízení o žalobě zastaveno, nemá účinky odvolání úkonu podle § 41a odst. 4 o. s. ř. Skutečnost, že si stěžovatelka zpětvzetí žaloby rozmyslela a chtěla by, aby se soud její žalobou zabýval, nezpochybňuje projev vůle ve zpětvzetí vyjádřené, ani správnost rozhodnutí krajského soudu, který řízení o žalobě zastavil*".

[12] Obdobně v rozsudku ze dne 13. 11. 2003, č. j. 3 Ads 36/2003 – 54, publ. pod č. 407/2004 Sb. NSS, Nejvyšší správní soud konstatoval, že „*jestliže žalobkyně ve svém podání výslovně uvedla, že žalobu proti rozhodnutí správního orgánu bere zpět, soud za splnění podmínek § 37 odst. 4 s. ř. s. řízení dle § 47 písm. a) s. ř. s. zastaví. Napadne-li poté žalobkyně toto rozhodnutí kasační stížností, ve které toliko namítá, že zpětvzetí žaloby učinila z důvodu zamítnutí její žádosti o ustanovení zástupce, je taková kasační stížnost nedůvodná*".

[13] Nejvyšší správní soud v prvé řadě upozorňuje na to, že stěžovatelka původně podala kasační stížnost proti usnesení městského soudu více než měsíc před zásadní změnou bezpečnostní (a v okupovaných oblastech též politické a lidskoprávní) situace v zemi původu, kterou přinesla bezprecedentní vojenská agrese Ruské federace vůči Ukrajině,

k podání kasační stížnosti ji tedy původně musely vést jiné důvody, než právě tato dramatická změna, na kterou stěžovatelka odkazuje až v následném doplnění kasační stížnosti.

[14] Jak již bylo konstatováno, v původní kasační stížnosti stěžovatelka bez bližšího zdůvodnění zpochybňovala zákonnost napadeného usnesení městského soudu o zastavení řízení, ovšem vzhledem k tomu, že projev vůle stěžovatelky, vyjádřený v podání ze dne 28. 12. 2021, je zcela jednoznačný a nevzbuzuje pochybnosti o tom, že jím stěžovatelka zamýšlela vzít žalobu zpět a že ke dni zpětvzetí nebylo v řízení u městského soudu o věci rozhodnuto, byly splněny veškeré podmínky pro zastavení řízení [§ 47 písm. a) s. ř. s.]; městský soud tedy řízení zastavil v souladu se zákonem.

[15] Přesto se Nejvyšší správní soud, i na základě následného doplnění kasační stížnosti stěžovatelkou, zabýval tím, zda bez ohledu na zákonnost usnesení městského soudu ke dni jeho vydání by uvedená zcela zásadní změna situace v zemi původu, způsobená bezprecedentní invazí ozbrojených sil Ruské federace na Ukrajinu, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31), měla mít za následek prolomení výše zmiňovaných závěrů o neodvolatelnosti zpětvzetí žaloby.

[16] V již zmíněném rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, zdejší soud konstatoval: „*Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu.*“

[17] V citovaném rozsudku tedy Nejvyšší správní soud k uvedené zcela zásadní změně situace v zemi původu žadatele, jež nastala na Ukrajině až po vydání přezkoumávaného rozsudku krajského soudu, přihlédl a tato skutečnost se stala hlavním důvodem, proč Nejvyšší správní soud nejen kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu, ale i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. S tímto postupem se ztotožňuje i nyní rozhodující senát Nejvyššího správního soudu. V posuzované věci je však situace odlišná v tom směru, že věc stěžovatelky nebyla městským soudem vůbec meritorně posouzena, neboť stěžovatelka vzala žalobu zpět. Za této situace by podle názoru Nejvyššího správního soudu bylo možné prolomit neodvolatelnost zpětvzetí žaloby pro pozdější změnu situace v zemi původu pouze za podmínky, že by jinak stěžovatelka skutečně byla nucena vycestovat do země původu a došlo by tak k porušení zásady *non-refoulement*. Tak tomu ovšem v posuzované věci není.

[18] V prvé řadě Nejvyšší správní soud upozorňuje na to, že v doplnění kasační stížnosti stěžovatelka prostřednictvím svého zástupce uvádí, že „*s ohledem na stávající politickou a bezpečnostní situaci v domovském státě ustoupila od původního záměru vycestovat na Ukrajinu a přeje si, aby bylo v řízení pokračováno*“, zatímco v původním zpětvzetí žaloby, učiněném rovněž prostřednictvím svého zástupce, stěžovatelka uvedla, že „*po uzavření sňatku s občanem ČR má zájem na legalizaci pobytu cestou povolení k přechodnému pobytu*“. Stěžovatelku tedy zjevně ke zpětvzetí žaloby nevedl záměr „*vycestovat na Ukrajinu*“, jak nyní uvádí v doplnění kasační stížnosti.

[19] Podstatné však je především to, že i kdyby stěžovatelka nemohla svou pobytovou situaci v ČR nyní řešit způsobem, který předvídala při zpětvzetí žaloby, nehrozí jí z důvodu zastavení řízení o žalobě městským soudem navrácení na Ukrajinu, naopak může na území České republiky i nadále setrvat. Má totiž nepochybně možnost podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany, která by musela být, vzhledem k popsané dramatické změně okolností v zemi původu (jak Nejvyšší správní soud předvídal již např. v usnesení ze dne 29. 4. 2021, č. j. 5 Azs 145/2019 – 35, nebo v usnesení ze dne 10. 2. 2022, č. j. 5 Azs 73/2020 – 33, a jak uznal v nynější věci i sám žalovaný), nepochybně přípustná.

[20] Navíc dne 21. 3. 2022 nabyl účinnosti zákon č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, který v návaznosti na směrnici Rady 2011/55/ES o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a následky z toho plynoucími, dále na prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2011/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana, a na zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, umožňuje udělení tzv. dočasné ochrany sice primárně ukrajinským státním příslušníkům pobývajícím na Ukrajině před 24. 2. 2022, nicméně také těm cizincům, kteří doloží, že byli ke dni 24. 2. 2022 držiteli platného povolení k trvalému pobytu na území Ukrajiny a že jejich vycestování do země původu není možné z důvodu hrozby skutečného nebezpečí ve smyslu § 179 odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (§ 3 zákona č. 65/2022 Sb.). Nejvyšší správní soud zmiňuje tuto novou právní úpravu pouze pro úplnost, aniž by předjímal, zda stěžovatelka splňuje podmínky pro udělení rovněž dočasné ochrany. V každém případě jí totiž zůstává možnost, jak již bylo vysvětleno, požádat opětovně, vzhledem k dramatické změně situace v zemi původu, o mezinárodní ochranu.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[22] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, náleželo by mu tedy vůči neúspěšné stěžovatelce právo na náhradu nákladů, které v řízení důvodně vynaložil.

Žalovanému však v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto mu soud náhradu nákladů nepřiznal.

[23] V řízení o kasační stížnosti pokračovalo zastoupení stěžovatelky advokátem JUDr. Matějem Šedivým, kterého stěžovatelce ustanovil již městský soud (§ 35 odst. 10 poslední věta s. ř. s.). Náklady spojené se zastoupením, tj. hotové výdaje advokáta a odměnu za zastupování, hradí v takovém případě stát. Nejvyšší správní soud přiznal ustanovenému zástupci odměnu ve výši 3100 Kč za jeden úkon právní služby spočívající v doplnění kasační stížnosti podle § 11 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a paušální náhradu hotových výdajů ve výši 300 Kč podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu, celkem tedy 3400 Kč.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. března 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu